

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
VASTSTELLING VAN EEN ONTWERP VAN LIJST VAN VOOR BESCHERMING
VATBARE MONUMENTEN, STADS- EN DORPSGEZICHTEN**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003, 24 oktober 2003 en 18 februari 2004;

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003:

Wegens de historische waarde:

- als monument:

voormalig Goed Ter Looveren, met inbegrip van walgrachten en dreven in de onmiddellijke omgeving, zoals afgebakend op bijgevoegd plan, gelegen te Zelzate (Zelzate), Ter Looverendreef 10, 12;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 1ste afdeling, sectie D, perceelnummers 138B, 138C, 139B, 140F, 140G, 142B, 145A, 146A, 148, 152D, 152E, 152F.

gelegen te Evergem (Ertvelde), Kasteelstraat;

bekend ten kadaster:

Evergem, 4de afdeling, sectie A, perceelnummers 607, 600D, 600C, 596B, 596A, 581A, 581B, zonder.

gelegen te Assenede (Assenede), Rijschootstraat;

bekend ten kadaster:

Assenede, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummers 1179A, 1179Bdeel.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

eind 18de -eeuws burgerhuis, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Polderstraat 1;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 2de afdeling, sectie B, perceelnummer 550Cdeel.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

het 19de -eeuws herenhuis, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Grote Markt 86;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 525E.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalige gemeentelijke Jongensschool, thans deel van de Middenschool van het
Gemeenschapsonderwijs, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Leegstraat 4;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 2de afdeling, sectie C, perceelnummer 234Y7deel.

Wegens de historische en industrieelarcheologische waarde:

- als monument:

ijzeren hangbrug en vijver, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Leegstraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 2de afdeling, sectie C, perceelnummer 236L.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

pastorie, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Grote Markt 43;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 2de afdeling, sectie B, perceelnummer 664L.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

café Regina, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Grote Markt 15;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 2de afdeling, sectie B, perceelnummer 645D.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

gemeentehuis, met uitzondering van de buitenlift, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Grote Markt 1;

bekend ten kadaster:

Zelzate, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 495/2L.

Artikel 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Het op basis van de overzichtsinventaris voor bescherming geselecteerd erfgoed van Zelzate omvat een beperkte representatieve selectie van waardevolle gebouwen met intrinsieke kwaliteiten op historisch, artistiek, sociaal-cultureel en industrieelarcheologisch vlak, die bovendien zeldzame getuigen zijn van de oude bebouwing en stedenbouwkundige evolutie in Zelzate.

De **historische waarde**, en meer bepaald de architectuurhistorische waarde van het voormalige “Goed ter Looveren”, *Ter looverendreef 10 en 12, met inbegrip van walgrachten en dreven in de onmiddellijke omgeving*:

Het voormalig “Goed ter Looveren” is een belangrijke materiële getuige van de ontginningsgeschiedenis en het feodaal verleden van Zelzate, toen nog deel uitmakend van het Ambacht Assenede, één der Vier Ambachten. Ontstaan als grafelijk ontginningscentrum in de 13de eeuw werd het goed in de 16de eeuw de heerlijkheid ter Loven.

Het geïsoleerd “Goed ter Looveren” is opvallend ingeplant in een cultuurhistorisch belangrijk landschap met beeldbepalende populieren- en eikendreven, en deels bewaarde en nog goed herkenbare walgrachten.

Het huidig hoevecomplex is architectuurhistorisch een interessant en representatief voorbeeld van rurale architectuur, en een uitzonderlijk goed bewaard voorbeeld in het bouwkundig patrimonium van Zelzate. De twee hoeven zijn van het traditioneel open type met vrijstaande gewitte boerenhuizen met pannen zadeldaken en losstaande bedrijfsgebouwen en worden nog grotendeels omgeven door grachten.

Het nog bestaand poortgebouw van 1636 aan de vroegere walgracht, versierd met wapenschild en devies vermoedelijk van de toenmalige eigenaars, de familie Van Oyenbrugge de Duras, en voorzien van een zandstenen poortomlijsting, accentueert het historisch belang van de hoeve en zijn eigenaars, en is nog belangrijk als een zeldzaam wordend voorbeeld van oude poortgebouwen bij hoeven. De aangebouwde gewitte stalletjes vormen een geheel met het poortgebouw.

De hoeve van het "Goed ter Looveren" behoudt nog deels een 17de-eeuws voorkomen in de gewitte bakstenen voorgevel met voor de traditionele architectuur karakteristieke zandstenen kruiskozijsen en in het bewaard interieur, met onder andere twee met elkaar verbonden kamers, beide voorzien van brede schouwen met schouwmantel, één merkwaardige schouwmantel wordt gedragen door marmeren getorste halfzuilen met Ionisch kapiteel en is op de achterwand van de stookplaats verrijkt met een tegelbekleding met een ruitvormig patroon, bijzonder is ook de geschilderde balklaag met zware moerbalken met sleutelstukken en de sjablonenbeschildering op de muren van de belangrijkste kamer.

De hoeve nr. 12 is illustratief voor een kleine 19de-eeuwse hoeve met een typerend boerenhuis en dwarsschuur opgetrokken in 1842, zoals aangegeven op een gevelsteentje in de typische gewitte voorgevel van het boerenhuis.

De karakteristieke bedrijfsgebouwen, meer bepaald de dwarsschuren en stallen, vormen kenmerkende en inherente onderdelen van het landbouwbedrijf; bij nr. 10 zijn zij door middel van baksteenkoppen gedateerd van 1801 en 1923.

De **artistieke en historische waarde**, en meer bepaald architectuurhistorische waarde van het *burgerhuis, Polderstraat 1*:

Het opvallend burgerhuis, gebouwd als notariswoning tegenover de vroegere parochiekerk, nu begraafplaats, is een uitzonderlijke architecturale getuige van de oudste dorpskern van Zelzate, waarvan nagenoeg geen materiële sporen meer bewaard zijn. Het huis is een representatief voorbeeld van een vooraanstaand burgerhuis in Lodewijk XVI-stijl uit het einde van de 18de eeuw, met zijn kenmerkende decoratieve gevelarchitectuur, een uniek voorbeeld in Zelzate van een dergelijke stijlgevel. De opvallende gepleisterde lijstgevel vertoont alle kenmerken van een laat-18de-eeuwse gevel met rijke stucdecoratie en geaccentueerde deuromlijsting, getuigend van de invloed van de stedelijke burgerlijke architectuur op de architectuur in een plattelandskern. Ook het binnenhuis bevat nog verscheidene authentieke elementen in classicistische stijl, zoals het stucplafond in de voorste kamer, de trap met een mooi uitgewerkte trappaal, en de brede schouw in de keuken.

De **artistieke en historische waarde**, en meer bepaald architectuurhistorische waarde van het *herenhuis, Grote Markt 86*:

Het herenhuis van 1840 is één van de vroegste belangrijke gebouwen die oorspronkelijk langs het eerste kanaal in Zelzate gebouwd werden. Thans is het nog de enige goed bewaarde privé-woning aan de westzijde van de sinds 1910 op het gedempte kanaaltracé aangelegde Grote Markt.

Stilistisch is het gebouw een mooi voorbeeld van de classiciserende, sterk op de klassieke oudheid geïnspireerde richting binnen de burgerlijke architectuur van de eerste helft van de 19de eeuw. De kenmerkende strakke gevelbepleistering en symmetrische gevelcompositie met Ionische pilasters, frontonbekroning en attiekafwerking geven het gebouw een statisch en harmonisch voorkomen. De originaliteit van de gevel blijkt vooral uit het verzorgd schrijnwerk, de vouwbare luiken, de authentieke kroon- en tandlijst op klossen en de radvenstertjes in de attiek die uitzonderlijk goed bewaard bleven.

De artistieke waarde van het interieur wordt bepaald door de elegante empiregetinte wenteltrap met koepel boven de vide en enkele marmeren schouwen. Ze zijn een kwaliteitsvolle getuige van de interieurinrichting van de eerste helft van de 19de eeuw.

De **historische waarde**, en meer bepaald architectuurhistorische waarde en de **sociaal-culturele waarde** van de gebouwen van de *voormalige gemeentelijke jongensschool, deel van de huidige Middenschool, Leegstraat 4*:

Het imposant gebouw, dat het begin van de huidige Leegstraat domineert, werd gebouwd in 1877 als voormalige gemeentelijke jongensschool ter vervanging van een eerste schoolgebouw dat moest verdwijnen voor de aanleg van het nieuw kanaaltracé. Het gebouw is een ontwerp van de Gentse architect Edmond de Perre-Montigny, die voor Zelzate ook het eerste gemeentehuis en de nieuwe Sint-Laurentiuskerk realiseerde. Met zijn uitgesproken neoclassicistische vormgeving met kenmerkende U-vormige aanleg, Ionische pilasters en frontonbekroningen vormt het gebouw een uitzondering binnen het omvangrijk, hoofdzakelijk eclectisch oeuvre van de architect. De aanpassingen met portaaltjes, verbonden door een fraai ijzeren art decohek door architect L. De Schilder in 1925 en de verhoging van de middenvleugel door architect G. Bontinck in 1933 bepalen het huidige voorkomen van het gebouw.

Als representatief gebouw van de oorspronkelijke gemeentelijke jongensschool, aangepast en omgevormd tot Rijksmiddelbare school en later tot Koninklijk Atheneum en Middenschool is het schoolgebouw een materiële getuige van de geschiedenis van de schoolstrijd en het belang van het openbaar onderwijs in de gemeente. Door zijn behouden stilistische kwaliteiten en beeldbepalend en ruimtelijk-structurend karakter is het gebouw nog een zeldzaam getuige van het 19de-eeuwse architecturale patrimonium van Zelzate dat door grote infrastructuurwerken, oorlogsschade en urbanisatie onherkenbaar veranderde.

Het hekwerk, dat sinds 1925 het voorhofje afluïmt, is een mooi voorbeeld van art decosiersmeedkunst en getuigt van kunstzinnig vakmanschap.

De **historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde en de **industriële archeologische waarde** van de ijzeren hangbrug en vijver, *Leegstraat z. nr.*

De ijzeren hangbrug over de vijver in een vroegere privé-tuin is een zeldzaam voorbeeld van ijzeren hangbrug die typologisch aan het einde van de 19de eeuw te dateren is en waarvan in Vlaanderen tot op heden slechts een viertal exemplaren bekend zijn.

Als miniaturhangbrug van het type hangbrug, ontstaan in Frankrijk in de jaren 1820, met een draagstructuur gevat tussen gietijzeren pylonen en draagkabels bestaande uit een bundel getrokken ijzeren draden, is dit sierhangbrugje zeer illustratief voor een belangrijke stap in de ontwikkeling van de burgerlijke bouwkunde.

De grillige vijver met de brug erover zijn de laatste getuigen van een landschapstuin, aangelegd bij een burgerhuis uit het laatste kwart van de 19de eeuw.

De **historische waarde**, en meer bepaald de architectuurhistorische waarde van de *pastorie, Grote Markt 43*:

De pastorie in neogotische stijl is gebouwd in 1903 naar de plannen van architect Joseph De Bosschere. Als kleurrijke bakstenen constructie met kenmerkende trapgevels en Brugse travee-indeling is het gebouw representatief voor de pastorieën in de gangbare stijlrichting van circa 1900. De authentiek bewaarde dubbelhuisindeling, het origineel binnenschrijnwerk en de trap, de typische tegeltapijtvloer en stucornamenten in de gang bleven goed bewaard en zijn kenmerkend voor de burgerlijke binnenhuisinrichting van het begin van de 20ste eeuw.

Door het decoratief aangewend materiaalgebruik en de verzorgde detaillering is de pastorie een opvallend en beeldbepalend component in het straatbeeld van de Grote Markt en een precieuze getuige van het zeldzaam bouwkundig patrimonium van de gemeente.

De **historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde en de **sociaal-culturele waarde** van *café Regina, Grote Markt 15*:

Café Regina is door zijn intact behouden cafédecor uit het interbellum een zeldzaam voorbeeld van het typisch burgerlijk café-interieur dat in de eerste helft van de 20ste eeuw zo populair was. Het totaalconcept met lambriseringen met wandspiegels en aansluitende zitbanken, de toog met tapkast, de vitrinekasten en glazenrekken, de warme kleurschakeringen van het structuurbehang en de geschilderde bloemenfries creëren een sfeer van standing en intimiteit, kenmerkend voor het "bruin café", en dat zijn oorsprong vindt in de vroegere luxueuze koffiehuisen. Het verzorgd cafémeubilair en de decoratieve afwerking, de authentieke vloeren en origineel binnenschrijnwerk geven het geheel een grote homogeniteit en getuigen van kunstzinnig vakmanschap.

Als openbare drankgelegenheid, met locatie op de Grote Markt, waar sinds generaties burgers en zakenlui komen praten, discussiëren, onderhandelen, de krant lezen of kaarten, heeft het café een ontegensprekelijke sociaal-culturele waarde.

De **artistieke en historische waarde**, meer bepaald architectuurhistorische waarde van het *gemeentehuis, met uitzondering van de buitenlift, Grote Markt 1*:

Het gemeentehuis, gebouwd in 1938 naar ontwerp van de Gentse architect Geo Bontinck, is een mooi voorbeeld van modernistische architectuur uit het interbellum. Als moderne functionele constructie in beton en baksteen, is het gebouw kenmerkend voor het romantisch kubisme en zeer representatief voor de vroege realisaties van architect Bontinck. Door zijn typologische en stilistische kenmerken met totale volumewerking, asymmetrische opbouw, bandramen en platte daken, heeft het gebouw een sterk representatief karakter en een grote symboolwaarde voor de moderne, progressieve en dynamische industriegemeente langs het kanaal.

De behouden binnenstructuur met centrale open traphal, overvloedig verlicht door glastegels in de vloer en in het betonnen gewelfd plafond, is exemplarisch voor de bouwperiode en voor de representatieve functie als openbaar gebouw.

Binnen het architecturaal patrimonium van openbare gebouwen in onze streken neemt het gemeentehuis ook een uitzonderlijke plaats in door de zeldzaam voorkomende modernistische stijl.

Artikel. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 06-05-2004

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN